

Киртчалі

Юрій Федькович

І ви би-сте, мої браття,
мої руські, раді знати,
Що у тім болгарським краю
за Дунаєм май чувати?..
Що ж би більше там чувати? —
Все, як давніми часами:
Шабельками турки дзвоня,
а болгари кайданами.

Славне місто Ісмаїлов,
темна нічка го присіла,
Але в замку над Дунаєм
днина ясна, днина біла,
Бо у баші Мегемета
та ся слава обходила,
Що п'ятнадцять років тому,
як му дочка ся родила.

В гордім замку на подвір'ї
смолоскипи запалали,
При кровавім світлі дьогтю
музик-банди пригравали.
Арнаути, яничари
не гуляють — аж ся їжуть,
А гармати, пістолети
раз у раз на віват ріжуть.

Так си, браття мої любі,
може кождий зміркувати,
Як-то Мегемет Кіяя
знає свято святкувати.
Бо то свято его дочки! —
Як же він ей дуже любить!
Як за ню би, за Селіму,
то ся турчин баша губить.

Так любив він, молод бувши,

свою Міхаелю-бранку,
Що з Георгіх привели
му купці раз були в данку.
Але бідна Міхаеля,
скоро дочку породила,
То і турка молодого,
і сиріточку лишила.

І від того, браття, часу
молод баша не женився,
І від того, кажу, часу
він на жінку не дивився.
Він лиш бідне сиротятко,
лиш Селіму любить:
Як она би похотіла,
то ся турчин зараз губить...

У світлиці світла більше,
як у бога небесами,
А димове ружні-ружні
криють кіри запахами,
А ті кіри злототкані
всю світлицю укривають.
Одаліски молоденькі
бандурками пригравують.

В подушечках у шовкових
сидить баша з-над Дунаю,
А Селіма коло него,
красна, як та ружа в раю,
Мила, як той місяченько,
що тепер лиш в морі змився;
Сам би господь чудувався,
якби був їй придивився.

— Пері моя з-понад раю,
світле ясний, дочко мила,
Ци ти любиш звук шездари? —
Твоя мати го любила...
Та й му сльози, ніби перла,
по лицю ся покотили,

Та й ті красні русі коси
его дочки примочили.

— Татку любий, татку милий,
як ти можеш так питати?
Що тобі на світі мило,
як мені би не кохати? —
Так Селіма говорила,
так словами пригортала
Та й хустинов тонесеньков
личенько ми утирала.

Баша плеснув у долоні:
— Най Киртчалі тут приходить! —
Бо най хто всіма краями,
усіма раями сходить,
То не годен нігде в світі
того мужа надибати,
Бо так красно, як Киртчалі,
на шездарі знав заграти.

До світлиці уступає
молодець хороший, жвавий:
Вус маленький, око каре,
волос красний, кучерявий,
А личенько таки лудить,
хоть го трошки снадь присіла;
Доста того, козак гожий —
аж туркиня ся здуміла.

Та й хотіла шовк-заслону
на личенько заверечи,
Але батько ймив за ручку:
— Ні, не треба, душко, претці!
То невільник, моя руже,
то є жовняр моєї роти;
Як лиш хочеш, моя душко,
я го скажу заколотити.

А в Киртчалім не інакшій,
але кров окропом грає,

Та й захопився під катанку,
там острений ніж тримає:
"Гей, коби лиш на подвір'ю
мої браття знак ми дали,
То уже я вам покажу,
як кого ви називали!"

Бо то знайте, любі браття,
так з Киртчалі річ ся мала:
Що він буде в баші грати,
то й дитина кожда знала;
А болгари, мавши змову
з кайданів ся увільнити, —
То Киртчалі дав їм слово
нині ввечер башу вбити.

Уклонився альбазенець —
не яло ти ся кланяти!
— Ци розкажеш, славний башо,
на шездарі ти заграти?
— Грай нам, сину, — каже турок, —
та й співай і пісень того;
Красних співанок болгарських
ти умієш, знаю, много.

Ой, як став Киртчалі-козак
на шездарі пригравати,
Ой як став Киртчалі-козак
красні співанки співати,
То туркині чорне око
мало в него не втонуло,
Але бо й козацьке серце
мало-мало не минуло.

Ой, співає він, співає...
Аж ту чути три набої;
На подвір'ю зашуміли
кервий ріки в три покої.
— Турки, дайтеся в неволю,
бо ваш баша не триває! —
А Киртчалі все то чує, —

все співає, пригравляє.

— Башо, пане, — крикла варта, —
ах, рятуй же життя твого!
Турчин скочив. — Ах, Киртчалі,
ах, рятуй же батька мого!
"Вічний боже, що робити?
Рятувати ці колоти?
А она би що казала?..
Бороню го на всі роти!!"

Вибіг баша з голов шаблев
на подвір'є та рубає,
А Киртчалі коло него
братей косить, витинає.
Страшно було ся дивити:
нім годині дві минули —
Всі болгари-християни
у погоях потонули...

В гордім замку над Дунаєм
смолоскипи погоріли,
В гордім замку над Дунаєм
музик-банди зааніміли.
Труп болгарський у посоках
спить навіки, спочиває;
Лиш Киртчалі ходить блудом,
чорні очі проклинає:

"Чорні очі, ви дівочі,
ци ви в раю ся родили?
Ні, ви в пеклі, у безоднім,
уночі ся виводили,
Що я братей моїх зрадив,
що їх шабля моя їла,
Що-м безчесний, нещасливий! —
Коли вна ж бо так хотіла..."